

สารบัญ

คำนำ	5
บทที่ 1 ประวัติศาสตร์พุทธศาสนาและประวัติเจดีย์สถานในศรีลังกากับภาพจำความเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนาของคนในดินแดนไทย: ข้อมูลจากลายลักษณ์อักษร	12
ความเชื่อว่าพระพุทธเจ้าเคยเสด็จมายังศรีลังกาเพื่อตระเตรียมให้เป็นศูนย์กลางพุทธศาสนา	14
คัมภีร์พุทธศาสนาในศรีลังกากับเหตุการณ์พระพุทธเจ้าเสด็จยังศรีลังกา	14
คัมภีร์พุทธศาสนาในไทยกับเหตุการณ์พระพุทธเจ้าเสด็จยังศรีลังกา	16
โสฬสมหาสถาน: สถานที่ศักดิ์สิทธิ์อันเนื่องด้วยพระพุทธเจ้าเสด็จเยือนศรีลังกา	17
โสฬสมหาสถานในคัมภีร์ศรีลังกา	17
โสฬสมหาสถานในหลักฐานลายลักษณ์อักษรไทย	19
ประวัติศาสตร์พุทธศาสนาและเจดีย์สถานสำคัญในศรีลังกาในระยะแรกประดิษฐานพุทธศาสนา	23
การประดิษฐานพุทธศาสนาในคัมภีร์มหาวงศ์	24
พุทธศาสนาระยะแรกในศรีลังกาตามที่ปรากฏในคัมภีร์ที่แต่งในดินแดนไทย	29
การเข้ามาของพระเจี๊ยกแก้ว	32
ประวัติพระเจี๊ยกในคัมภีร์ทาสฐาตวงศ์ของศรีลังกา	33
พระเจี๊ยกแก้วในคัมภีร์ที่แต่งในดินแดนไทย	35
บทที่ 2 ร่องรอยความสัมพันธ์ระหว่างทวารวดีกับลังกาที่ผ่านงานพุทธศิลป์	42
ร่องรอยพุทธศิลป์ลังกาในพระพุทธรูปทวารวดี	43
ความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธรูปหลังกากับพระพุทธรูปที่สระมรกต	47
ความสัมพันธ์ระหว่างคัมภีร์สมันตปาสาทิกาจากลังกากับพัทธสีมาทวารวดีอีสาน	48

นิมิตและพัทธสีมาในคัมภีร์สมันตปาสาทิกาของลังกา	49
ความสัมพันธ์ระหว่างไบเซมาอีสานกับคัมภีร์สมันตปาสาทิกา	50
บทที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างนครศรีธรรมราชกับศรีลังกามุมมองผ่าน พระบรมธาตุนครศรีธรรมราช	56
ความสัมพันธ์กับศรีลังกาในตำนานเมืองนครศรีธรรมราช และตำนาน พระธาตุเมืองนครศรีธรรมราช	57
ตำนานเมืองนครศรีธรรมราชในประเด็นที่สัมพันธ์กับศรีลังกา	58
ตำนานพระธาตุเมืองนครศรีธรรมราชในประเด็นที่สัมพันธ์ กับศรีลังกา	58
ความสัมพันธ์กับศรีลังกาผ่านรูปแบบของพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช	59
รูปแบบและองค์ประกอบของพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช	61
การศึกษาเปรียบเทียบพระบรมธาตุนครศรีธรรมราชกับสถูป ในศรีลังกา	64
บทที่ 4 พุทธศิลปสู่ขทัยกับภาพสะท้อนความเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนา ของลังกาทวีป	74
ความสัมพันธ์กับศรีลังกาผ่านคติและรูปแบบเจดีย์ช้างล้อม	76
มหาสถูปกับความเป็นต้นแบบเจดีย์ช้างล้อมศิลปะสู่ขทัย	77
รูปแบบช้างล้อมกับส่วนผสมของศรีลังกา พม่า และพื้นเมือง	79
ความสัมพันธ์ทางรูปแบบของเจดีย์ทรงกลมศิลปะสู่ขทัยกับศิลปะศรีลังกา	85
บัวถลา 3 ชั้น และฐานบัว 3 ชั้นรองรับองค์ระฆัง	87
องค์ระฆังและบัลลังก์	92
แกนปล้องไฉนและปล้องไฉน	92
ต้นพระศรีมหาโพธิ์จากศรีลังกาในอารามสู่ขทัย	95
การปลูกต้นพระศรีมหาโพธิ์ในจารึกสมัยสู่ขทัย	96
ตำแหน่งต้นพระศรีมหาโพธิ์: ข้อพิจารณาจากแผนผังวัด สมัยสู่ขทัย	98
การจำลองพระพุทธรูปบาทบนเขาสุมนภูฏ	102
พระพุทธรูปบาทบนเขาสุมนภูฏในจารึกสู่ขทัย	104
ความยอดเยี่ยมของรูปแบบพระพุทธรูปบาทบนเขาสุมนภูฏจำลอง สมัยพระมหาธรรมราชาที่ 1	107

สืบหาความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธรูปขององค์อื่น ๆ กับ	112
พระพุทธรูปบนเขาสุมนภู	
ความสัมพันธ์ทางรูปแบบระหว่างประติมากรรมสุโขทัยกับศรีลังกา	115
ประติมากรรมเทวดา	118
ประติมากรรมลวดลายประดับ	122
วิจัย: หลักฐานจริยวัตรสงฆ์อย่างศรีลังกา	129

บทที่ 5 ลังกาทวีปในทัศนะของชาวล้านนามองผ่านหลักฐานพุทธศิลป์	140
เจดีย์ช้างล้อมในล้านนา	147
เจดีย์ประธานวัดสวนดอก ส่วนผสมจากศรีลังกา สุโขทัย และพุกาม	148
ความสัมพันธ์ระหว่างเจดีย์ช้างล้อมวัดป่าแดงหลวงกับเจดีย์	151
วัดช้างล้อมศรีสัตนาคนหุต	
เจดีย์หลวงเมืองเชียงใหม่กับนัยยะที่เปลี่ยนไปของเจดีย์ทรง	154
ปราสาทที่มีช้างล้อม	
พระธาตุช้างค้ำกับบทบาทของพุทธศิลป์สุโขทัยและการเป็น	158
พระธาตุศูนย์กลางเมืองน่าน	
ความสัมพันธ์กับศรีลังกาจากการปลุกต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่วัดมหา	159
โพธาราม	
เหตุผลที่ไต่ต้นพระศรีมหาโพธิ์จากศรีลังกามาปลูกที่วัด	161
มหาโพธาราม	
อิทธิพลศิลปกรรมศรีลังกาในวิหารมหาโพธิ์	162
พระพุทธสิหิงค์: ข้อเท็จจริงที่ต่างกันของตำนานและงานช่าง	167

บทที่ 6 พุทธศิลป์อยุธยาเกี่ยวกับความเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนาของลังกาทวีป	178
โบราณวัตถุศรีลังกาที่นำเข้ามาในสมัยอยุธยาตอนต้นจากหลักฐานใน	182
กรุปรังค์วัดราชบูรณะ	
ความสัมพันธ์กับศรีลังกาผ่านเจดีย์ช้างล้อมวัดมเหยงคณ์และเจดีย์	185
ช้างล้อมอื่นๆ	
เจดีย์ช้างล้อมวัดมเหยงคณ์	186
เจดีย์ประธานวัดช้าง	189
เจดีย์ช้างล้อมวัดหิมาวัน	193
พระพุทธรูปบนเขาสุมนภูในฐานะพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ของชาว	196
กรุงศรีอยุธยา	

ภาพปูนปั้นลึงกาทวิปที่วัดไผ่ล้อม จังหวัดเพชรบุรี	197
จิตรกรรมพระพุทธรูปบนเขาสุมนภูในตำหนักพระพุทธรูป	201
โฆษาจารย์ วัดพุทไธสวรรย์	
พระพุทธรูปบนเขาสุมนภูในสมุดภาพไตรภูมิสมัยกรุงศรีอยุธยา	204
ภาพสะท้อนจากโศภสมหาสถานของศรีลังกาในสมุดภาพไตรภูมิสมัยอยุธยาตอนปลาย	213
รายละเอียดภาพโศภสมหาสถานในสมุดภาพไตรภูมิสมัยอยุธยาตอนปลาย	215
ภาพโศภสมหาสถานกับภาพสะท้อนมุมมองของชาวกรุงศรีอยุธยาต่อศรีลังกา	220
ความทรงจำต่อลึงกาทวิปของชาวกรุงศรีอยุธยาในสมุดภาพไตรภูมิสมัยกรุงธนบุรี	222
บทที่ 7 ภาพสะท้อนต่อลึงกาทวิปผ่านการศึกษาพุทธศิลป์รัตนโกสินทร์	234
ปูชนียวัตถุจากศรีลังกาในยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์	238
โลหะปราสาทวัดราชนัสดาราม: สถาปัตยกรรมอันเนื่องมาจากคัมภีร์มหาวงศ์	242
เปรียบเทียบวัตถุประสงค์การสร้างโลหะปราสาทที่วัดราชนัสดารามกับสำนักมหาวิหาร	245
รูปแบบโลหะปราสาทวัดราชนัสดาราม: สถาปัตยกรรมไทยภายใต้แรงบันดาลใจจากศรีลังกา	246
สายสัมพันธ์กับศรีลังกาผ่านเจดีย์ทรงกลมสมัยรัชกาลที่ 4	248
พระพุทธรูปบนเขาสุมนภูและพระพุทธรูปบนเขาสุวรรณมาลีในภาพพระพุทธรูป 5 องค์	254
จารึกเรื่องพระพุทธรูปที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม	257
ตู้พระธรรมลายรดน้ำเลขที่ กท. 14	257
จิตรกรรมวัดหน้าพระธาตุ จังหวัดนครราชสีมา	259
ปูนปั้นวัดบางกะพ้อม จังหวัดสมุทรสงคราม	260
จิตรกรรมวัดเกษมสุทธาราม จังหวัดสมุทรสงคราม	263
ภาพสะท้อนลึงกาทวิปอันศักดิ์สิทธิ์ในจิตรกรรมฝาผนัง	265
สังเขปภาพจิตรกรรมลึงกาทวิปจากที่ต่าง ๆ	265
“ลึงกาทวิปดินแดนศูนย์กลางพุทธศาสนา” คำบอกเล่าที่แฝงอยู่ในจิตรกรรม	279

นัยยะของภาพพระพุทธรูปบาทบนเขาสุมนภูฏและโสฬสมหา สถานอื่นๆ	280
---	-----

บทสรุป	293
--------	-----

บรรณานุกรม	298
------------	-----

ภาคผนวก: ศักราชขึ้นครองราชสมบัติของกษัตริย์ในประเทศไทยเฉพาะที่ ปรากฏพระนามในหนังสือนี้	311
---	-----

ภาคผนวก: ศักราชขึ้นครองราชย์สมบัติของกษัตริย์ในประเทศไทยเฉพาะที่ ปรากฏพระนามในหนังสือนี้	312
---	-----